

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 193/2011-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. mája 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. B., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátom Mgr. J. V., N., ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 3 To 2/2011 z 15. februára 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. apríla 2011 doručená sťažnosť M. B., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. J. V., N., ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 To 2/2011 z 15. februára 2011 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 91/2010 z 9. decembra 2010 uznaný za vinného zo spáchania zločinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 a ods. 3 písm. a) Trestného zákona v súbehu so zločinom lúpeže podľa § 188 ods. 1 a 2 písm. d) Trestného zákona, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 9 rokov nepodmienečne so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

Proti označenému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie. Krajský súd o jeho odvolaní rozhodol uznesením č. k. 3 To 2/2011-225 z 15. februára 2011 tak, že ho ako nedôvodné zamietol.

Sťažovateľ poukazuje na to, že z rozhodnutí súdov oboch stupňov vyplýva, že jeho vina bola preukázaná výpoveďou poškodenej, pričom na tento dôkaz (výpoveď poškodenej) nebolo možné podľa jeho názoru prihliadať, keďže poškodená bola vypočutá iba jedenkrát, a to pred vznesením obvinenia sťažovateľovi. Poškodená v marci 2010 zomrela. Napriek tomu, že poškodená bola vo veci vypočutá len pred vznesením obvinenia sťažovateľovi, okresný súd na hlavnom pojednávaní v rámci dokazovania prečítal výpoveď poškodenej z prípravného konania.

Sťažovateľ zastáva názor, že postupom okresného súdu, *„teda čítaním výpovede poškodenej, ktorá nebola nikdy vypočutá kontradiktórne, došlo k porušeniu článku 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, keďže moje odsúdenie bolo založené (ako to vyplýva aj z odôvodnenia rozsudku) v rozhodujúcej miere na tejto výpovedi poškodenej“*. Keďže krajský súd toto pochybenie okresného súdu nenapravil, rovnako zasiahol do práv sťažovateľa. Zároveň takýmto postupom súdov došlo aj k porušeniu zásady rovnosti zbraní obsiahnutej v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ v tejto súvislosti argumentuje aj poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 140/04.

Sťažovateľ taktiež namieta, že postupom súdov došlo „aj k porušeniu zásady, že v prípade pochybností treba rozhodovať v prospech obžalovaného“. V tejto súvislosti poukazuje na výsluchy svedkov F. M. a E. M., výpovede ktorých súdy považovali za rozporuplné (svedok M.) alebo na ne vôbec neprihliadali (svedkyňa M.).

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Nitre Uznesením zo dňa 15. 02. 2011 č. k. 3 To 2/2011 porušil právo sťažovateľa podľa článku 6 ods. 1 a článku 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 15. 02. 2011 č. k. 3 To 2/2011 sa zrušuje a Krajskému súdu v Nitre vec vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Nitre je povinný zaplatiť náhradu trov konania vo výške 261,82 EUR k rukám obhajcu sťažovateľa, Mgr. J. V., do 3 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe.

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že zásadná námietka sťažovateľa spočíva v tom, že všeobecné súdy rozhodli o jeho vine len na základe výsluchu poškodenej, ktorá bola podľa jeho tvrdenia v konaní vypočutá len raz, a to ešte pred vznesením obvinenia sťažovateľovi a z tohto dôvodu sa nemal na hlavnom pojednávaní vykonať dôkaz prečítaním výpovede poškodenej z prípravného konania.

Podľa § 263 ods. 3 Trestného poriadku zápisnica o výpovedi spoluobžalovaného alebo svedka sa prečíta na návrh prokurátora alebo obžalovaného aj vtedy, ak bol výsluch vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona a

a) taká osoba zomrela alebo sa stala nezvestnou, pre dlhodobý pobyt v cudzine alebo na neznámom mieste nedosiahnuteľnou, alebo ochorela na chorobu, ktorá natrvalo alebo na dlhší čas znemožňuje jej výsluch; ak ide o výpoveď svedka, u ktorého bol v čase jeho výpovede v prípravnom konaní, ktorá sa má prečítať, dôvodný predpoklad, že na hlavnom

pojednávani ho nebude možné vypočúť, možno jeho výpoveď prečítať len vtedy, ak bol o úkone riadne upovedomený obvinený, a ak má obhajcu, jeho obhajca,

b) išlo o neodkladný úkon alebo neopakovateľný úkon, alebo

c) taká osoba na hlavnom pojednávaní bez oprávnenia odoprela vypovedať.

Podľa § 10 ods. 17 Trestného poriadku neodkladný úkon je taký úkon, ktorého vykonanie vzhľadom na nebezpečenstvo zmarenia alebo zničenia neznesie z hľadiska účelu trestného konania odklad na čas, kým sa začne trestné stíhanie.

Podľa § 10 ods. 18 Trestného poriadku neopakovateľný úkon je taký úkon, ktorý v ďalšom konaní už nemožno vykonať.

V odôvodnení namietaného uznesenia krajského súdu sa okrem iného uvádza:

„Vina obžalovaného bola jednoznačne preukázaná výpoveďou poškodenej. Obžalovaným namietaný výsluch poškodenej považoval odvolací súd za vykonaný zákonne. Uznesenie o vznesení obvinenia bolo vypracované dňa 4. 12. 2009 a poškodená bola vypočutá toho istého dňa vo večerných hodinách. Preto odvolací súd nemá dôvod pochybovať o tom, že uvedená poškodená by bola vypočutá ešte pred vznesením obvinenia. Obsah tejto výpovede bol aj opakovane zodpovedaný samotnou poškodenou v rámci konfrontácie s obžalovaným v prípravnom konaní. Je pravdou, že v rámci konfrontácie sa poškodená pomýlila v mene páchatela, avšak toto sama vo svojej výpovedi opravila. Zo zápisnici o konfrontácii nevyplýva, že by obžalovaný namietal zákonnosť vykonaného dôkazu, teda že by namietal pochybenie poškodenej v označení páchatela. Okrem výpovede poškodenej mal súd I. stupňa celý rad dôkazov, o ktoré sa mohol pri rozhodovaní v merite veci opierať. Na podporu vierohodnosti výpovede poškodenej bol do konania pribratý aj znalec na vypracovanie znaleckého posudku, zo záverov ktorého vyplýva, že znaleckým psychologickým vyšetrením neboli zistené žiadne príznaky duševnej choroby alebo poruchy, v čase vyšetrení bola schopná správne vnímať a reprodukovať udalosti prípadu, ktorý bol predmetom vyšetrovania a z psychologického hľadiska bolo možné považovať jej výpoveď za vierohodnú.

Pokiaľ obžalovaný vytykal, že poškodená nebola opätovne vypočutá, je potrebné uviesť, že vzhľadom na jej úmrtie v priebehu konania toto ani nebolo možné. Súd I. stupňa správne poukázal na výpoveď starostu obce Ing. M. Ch., ktorý bol v konaní vypočutý ako svedok. Tento uviedol, že poškodená mu oznámila, že bol u nej muž, v ktorom opoznala obžalovaného, tento chcel od nej peniaze, vykrúcal jej ruky a potvrdil, že v oblasti zápästí mala modriny. Tento svedok sa opakovane rozprával s poškodenou, viezol ju aj k psychológovi na vyšetrenia a vždy popisovala rovnako situáciu a ako páchatel'a označovala obžalovaného. Túto skutočnosť potvrdila aj svedkyňa Z. J., opatrovatel'ka poškodenej, ktorej poškodená taktiež uviedla, že muž, ktorý bol v kritickom stave u nej a chcel od nej peniaze, bol obžalovaný. Svedok F. M., na ktorého výpoveď poukázal obžalovaný v písomných dôvodoch odvolania potvrdil skutočnosť, že bol obžalovaný v daný deň v krčme a potvrdil, že obžalovaný tam bol v rozpätí 17.20 hod. až 17.40 hod., pričom poškodená mala uviesť, že mal byť u nej okolo 17.30 hod. Svedok M. vo svojej výpovedi však uviedol aj skutočnosť, že na nástenné hodiny a neskôr aj na ručné hodiny sa pozrel, keď mal prísť obžalovaný do krčmy, neskôr sa však na hodiny už nepozeral.

Súd I. stupňa mal teda dostatok dôkazov na to, aby mohol rozhodnúť v merite veci tak, že obžalovaného uznal vinným zo spáchania konania kladeného mu za vinu v podanej obžalobe.“

Posudzujúc argumentáciu sťažovateľa ústavný súd považoval za potrebné uviesť, že jeho kľúčová námietka smeruje proti čítaniu výpovede poškodenej z prípravného konania na hlavnom pojednávaní, na základe ktorej bol uznaný za vinného, pričom jej podstata spočíva v tvrdení, že išlo o dôkaz, ktorý nebol vykonaný zákonným spôsobom. Sťažovateľ zastáva názor, že výpoveď poškodenej z prípravného konania nesmela byť na hlavnom pojednávaní čítaná (a teda nemala byť použitá ako dôkaz), keďže nespĺňala požiadavky uvedené v § 263 ods. 3 Trestného poriadku, pretože nebola vykonaná kontradiktórne v prípravnom konaní, t. j. výsluch poškodenej nebol uskutočnený za prítomnosti sťažovateľa alebo jeho obhajcu a prítomnosť pri tomto úkone im nebola ani reálne umožnená. S touto námietkou sťažovateľa je úzko spojená aj jeho ďalšia námietka týkajúca sa porušenia zásady rovnosti zbraní (keďže v dôsledku neprítomnosti sťažovateľa pri výsluchu poškodenej nemal sťažovateľ možnosť „uplatniť si svoje práva“).

Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti rozhodnutiu súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená.

Podľa § 370 ods. 2 Trestného poriadku ak sa dovolanie podáva v prospech obvineného, dovolanie sa podáva najneskôr do troch rokov od doručenia rozhodnutia súdu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Zo zistení ústavného súdu vyplynulo, že sťažovateľ nepodal proti namietanému uzneseniu dovolanie.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne a právomoc ústavného súdu len subsidiárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“).

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ mal (a stále má) právo podať proti namietanému uzneseniu krajského súdu dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, teda že

rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. O dovolaní sťažovateľa je oprávnený a aj povinný rozhodnúť Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako dovolací súd. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2011